

Видението при Римската кула или Легенда за Грозда

Написано от ivailo

Четвъртък, 24 Януари 2013 20:51

Илия Дочев

Тая самотна кула, която столетия стърчи с остатъка си, като тъжен спомен е свързана с легендата за Грозда, за най-хубавата мома, която се е раждала на земята, от както свят светува. Хубави били нейната майка, баща ѝ, затова и Грозда била хубава. Любили се Гроздьо и Милкана, по-хубави от кулските ергени не е имало, но Гроздьо бил най-хубавия между тях, най-личния. Хубави били и момите кулчанки. За тях песни са се пеели, но като Милкана втора нийде нямало. Всички моми Гроздьо харесвали. Него любили, но той виждал сред тях само едната, Милкана. Луди, луди били по Милкана кулските ергени, но тя само Гроздьо волела, него любела.

Било късна вечер. Приказвали си те на Милканини порти. Изведнъж пушка пукнала. Гроздьо паднал мъртъв. Улучили го право в сърцето. Казват, че мома го била убила. А защо, трудно ли е да се досетите. В Милкана гръмнала момата, Гроздьо ударила. От огън да ѝ изсъхнат ръцете! Погребали го. Оплакала го Милкана, горката, останала на тоя свят сама, самичка. Останала тя да живее сама, при старата си баба. Никъде не излизала, с никого не говорела. Недълго време след тая случка, родила Милкана момиче. Рекла: "На баща си ще бъде кръстено!" Кръстила я Грозда, на него, на нейната изгора, изгорил ѝ сърцето.

На третата нощ дошли трите. Орисниците. Взели те детето от майчината прегръдка. Разповили му повоя. Положили го на бяла пелена. После наредили те околоръст малкото детенце двадесет и две свещи. Запалили ги. Толкова свещи горели, колкото години му определили те да живее.

Любовта на майката и бащата е била греховна. Не благословена от бога! - рекли в хор трите. В грях са сторили те детето. За това ние, трите му орисници предопределяме неговата съдба, неотменимата човешка орис. Нека ориса на детето да бъде несретна. Изкупващ грях на баща и майка. Да дойде ден това детенце да стане най-хубавата мома, що се е раждала на земята. Хубава, хубава като трите богини на любовта и красотата. За това нека тя да бъде надарена от нас с нежната миловидност на богиня Лада славянска и с омайващото очарование на римската Венера. Нека тази мома да бъде не само желана и обичана, но да бъде пленителна, като Афродита гръцка. Надарена с божествеността на трите богини да омагьосва тя с хубостта си мъжете, да ги подлудява. И в деня и в нощта мир и спокойствие да не им дава.

Да изгарят те в плам любовен и да умират в луд копнеж по нея. След кратък дъх, орисниците ѝ продължили.

Но тази мома, пожелана и обичана от всички да не познае любовта. Никога да не

Видението при Римската кула или Легенда за Грозда

Написано от ivailo

Четвъртък, 24 Януари 2013 20:51

познае тя очакванията ,вълненията и радостните мигове от първа среща.Да не знае тя що е мъжка прегръдка,що е нежност, ласка и никога да не чуе тя сладкия шепот на чужди устни. Нека тая жива богиня да бъде влюбена единствено в себе си,само в себе си и в никой друг. После дълго, дълго орисвали го те.

Чула Милкана. Всичко чула и разбрала. Майчино сърце не изтраяло та заплакало." Боже, рожбо, и ти ли ще бъдеш несретно, мама като нас тейка ти!" Ядосали се орисниците, разбрали те, че будна е била майката. Ядна първата от тях отсякла: "Да умре!" "Не!-отвърнала втората орисница. Та това е майка му .Детето ще умре без нея. Нека да живее тя дотогава, докато го откърми, а после да стане така,както съдбата й отредила. А третата, най-малката, допълнила: " Да онемее, за да запази в тайна ориста, която сме дали на детето."Станало чудо -онемяла Милкана. Дълго мъчела се тя да каже някому болката си, сирота, не можела да говори, да пише и четмо да знае. Тогава по цели дни и нощи плакала Милкана. Мислела си:" Ще го удуша, да го затрия от земята!" Но майчина обич способна ли е да вземе живота на това,на което живот е дала. А и може ли да се измени съдбата човешка, определена му от Бога и неговата орис.

Отишла си Милкана тъжна от тоя свят.Отишла си с горчилката на тая грешна земя. Събрали ги заедно. Един до друг. Погребали я до Гроздьо. Бързо минавали годините. Неусетно, една след друга, нижели се те. Расла Грозда, порасла. Като росна роза в градина. От ден на ден все по-дивна ставала. Хубаво било името й, но триж пъти по-хубава станала тя. Станала мома за чудо и приказ. Като ясно слънце, тънка и висока, стройна, самодивска снага. С коси от злато. А лицето й бяло-кръв с мляко.Веждите й били черни, тънки, па извити, с дълги мигли , а очите черни очи, очи ли са? Погледнела ли някого с тия очи, като че ли със стрела сърцето му пробождала. И тоя ерген, завинаги пленен от тях не можел никога, никога да ги забрави,та чак до гроба. Умирал той в копнеж по тия очи, по очите на Грозда. А речела ли някому да се усмихне,тогава бисерните й зъби, наредени като мъниста,разцъфтявали на усните й като бяли цветове на нейната усмивка. И тоя момък ,който веднъж видял е таз момина усмивка, зажднавал за момини устни.

За това и ергените не заспивали до късни нощи. Бленували те за устните на Грозда, за усните й сочни като малини. Радостна и щастлива била тя,че всички я харесват,че всички я любят, но сърцето й било по-студено и от камък. Ориста й била такава-несретна -да я обичат безнадежно, но обич що е тя да не знай, да страдат по нея безутешно,но да не знае тя що е страдание любовно, дор греховно. Да не познае никога ,никога да не познае тя любовта и любовните трепети на жената.А когато нагиздена ,пременена отивала за вода студена така,както Грозда си вървяла на кобилица с бели менци на рамо и със стомна в ръката,така и хубостта й се отразявала по дуварите на къщята,а старците ставали,кръстили се и благославяли Бога,че са доживели да видят такава хубост.А там горе,до черковата,която скоро съградиха,на чешмата,от всички ,най-щастлив бил онзи момък,който успявал пръв да напие водата.Тогава ергените със завист го гледали как пиел той жадно от шарената й стомна,сякаш пиел божествения нектар от усните на Грозда,жаден за нейните целувки,за милувките й.А тя се смеела радостна и щастлива и гледала го с обещаващи очи,като че искала да му каже: "Ето пий,сега съм твоя.И не мисли вече за никоя друга.А напиеш ли се от водата ми ,тогава иди си ти и запомни -повече не ме търси,но и недей ме забравя ,защото аз пак ще бъда

Видението при Римската кула или Легенда за Грозда

Написано от ivailo

Четвъртък, 24 Януари 2013 20:51

твоя ,но само в мечтите ти". Всички мъже поглеждала ,с покоряваща усмивка пленявала ги тя. Всички посвеждала. Дивна мома ,гяволита, мамела ги тя с черните си очи ,от които с много сладост,топлота ,с нежност поглеждала любовта и като с огнен въглен изгаряла им тя сърцата. Разболели се ергените от любовна мъка по нея. Моми не задириали вече,а женените не лягали и те вечер при невястите си в леглото. Всички били влюбени в Грозда, безувно влюбени в нея. За това и момите и невестите мразели я,ненавиждали я,но лошо не могли да ѝ сторят. Та такава хубост погубва ли се лесно?

Когато се Грозда родила щедър бил Господ към нея, щедър бил и всичко дарил ѝ. И с хубост и с ум и хитра била тя,с добро сърце ,пъргава и работлива, медногласна песнопойка,сладкогласа още и най-добра игрохройка. Когато по седянки запявала седенкарите се чудели в ръцете сръчни да я гледат,на хубост ли да ѝ се дивят,меден глас ли да слушат, ненаслушали се.

Но най-обичала Грозда да запява,когато аргатин ходела по нивята,а най-вече по Стайков лъг,на нейната си нива,със студеното изворче под дървото. Запеела ли Грозда, тогава ако е пролет копачи мотики оставяли,а ако е лято жътвари сърпове захвърляли. Високо по дървета косачи коси закачали,па присядали да я послушат,а по някой път и да си поплачат. Много песни знаела Грозда,но най-обичали хората да я слушат,щом викнала та запявала момините жалби. Тогава на къра всички прави стояли,забравили да седнат,слушали я дъх затайли,дума да не изпущат. А Грозда пеела....

А когато празник дойде ,щом черковните камбани за вечерня ще ударят,Грозда бърза за хорото на мегдана,на мегдана,при кулите. Цяла Кула ,млади и стари,там се събирали,кръшно хоро свирят циганите-лаутари,кръшно и игриво свирят те. Тамо наша Грозда,на хорото,се е хванала с ергените и момите. Бързо,бързо тя пристъпя,ситно ситни дивна Грозда,на земя не стъпя. Най-хубаво тя играе. А в средата,до свирджийте,с ръце на кръста стои баба Славна,баба Славна,дето всичко тя знае...

Всички в Грозда гледат. Гледат как играе. Нагиздена,пременена ,от играта зачервена. Гледат и въздишат,а момкови майки просълзени и те в Грозда гледат,гледат умилени и тихом на Богу се молят: " Боже,боже що не може снаха да ми стане ,двори ми да светнат,къщата ми да се засмее!" Но кратка била Гроздината пролет. Станала тя на 22 години. Последната ѝ свещ вече догаряла. Веднъж,както у дома си седяла почувствала болка в гърдите. Сърцето ѝ нещо прекрейнало,та паднала. После дълго лежала. Свестила се. Трепнала Грозда,разплакала се. "Мамо,мамо,майчице...!" Майка си не помнела. За първи път се сетила,че и тя е майка имала на този свят. А вечерта сънувала лош сън,сън-прокоба. Сънувала майка си Милкана,дошла при нея да я вземе при себе си. Уж сънувала,пък струвало ѝ се,като че ли всичко това е някаква истина,а е отде да знаеш,ясен бил нейния сън. На вълн,една тиха спокойна вечер бе паднала и покрила като с майчино крило отдавна заспалото и смълчано градче. Сърповидния месечко се провирал между малките забързали се облачета и крадливо поглеждал през железата на прозореца,може би любопитен да види момата,заспала кротко в леглото. А вътре,в топлото огнище,скрил се от вълншната прохлада,безгрижен щурец свирел унесен приспивната ѝ песен. Сънувала Грозда,че тъкмо била раздигала софрата и канела се тя да влезе в стана.

Оставало ѝ мъничко да дотъче и отреже кенареното платно от коприна. Вършната врата се отворила и една жена, около 40-годишна била, не повече, застанала на прага на оджак. С ласкави очи, укмихвала ѝ се тя и гледала в нея с удивление. "Коя ли ще е тая жена? Лицето ѝ ми напомня за някого". А тя досущ приличала на нея. Сякаш, че Грозда се оглеждала в огледалото. Само дето очите ѝ били сини, ама сини като на горски синчец, косите ѝ не били златисторуси като нейните, а смолисти, черни, паднали на кичури по раменете и върху заоблените гърди. "Но това е мама, колко хубава, я!" С миловидна усмивка жената пристъпила към нея, прегърнала я с нежност и от щастие просълзена продумала: "Гроздо, Гроздо, мама! Каква хубава си станала, отдавна не съм те виждала! Някога ти беше едно такова малко детенце и едва те държех на ръцете си. А сега... но хайде дъще, по-бързо. Стягай се, дошла съм с мене да те взема. Да те водя при тейка ти. Той хич не те е виждал. Нека и той да ти се порадва. Да бъдем заедно с него, с баща ти, така де". Мамо, мамо, защо? Тук ми е хубаво, не искам да ме водиш другаде!" "Не, не ще дойдеш, дъще, ще дойдеш с мен, не можеш вече стоя отделена от баща и от майка. Каж ми сега, коя друга като тебе живее. Пък и с тейка ти сме намислили да те задомим." "За някого, когото не познавам?" "Не, познаваш го, дъще. Знаеш го, Вълко, на Даковите момчета". "Как, мамо, нали той умря пролетес?" "Да, умрял е, но трябва, дъще, трябва. Вече и позастаряла мома си. Не бива повече настрана от хората да стоиш. Ще трябва и да те отредим някак си. Време е вече." По нататък какво ѝ говорела тя, тамън нищо не помнела. Не искала Грозда да отиде с майка си. Но някаква вътрешна сила, покоряваща сила на майчината обич я карала послушно да върви след нея. Изплашила се Грозда.

"Да ме женят мене и то за умрял, никога, никога!" Нещо изтрополило на върв, съборило се. Силна болка жъгнала я право в гърдите. Стреснала се Грозда. От лош сън събудила се. Било в среднощен час. Сърцето ѝ биело лудо, задушавала се. Нещо в гърлото я запритискало. Станала момата изплашена, разтревожена, запалила кандилото на иконостаса и пак заплакала.

Милостиви, Боже, и ти света майко, Богородице, помогнете ми, искам да оздравея, да оздравея, не, не искам да умра, искам да живея. Остана ли тук, от болестта ще залинея, ще погрознея а и не искам на смърт да ме носят. Искам да ме има на този свят, да се радвам на живота, да се смея, да пея и всички такава да ме помнят неповторима, каквато съм била-хубава, хубава..."

На сутринта долу в Кунчовец махала Гроздината къща горяла. После съседите ѝ дълго ровели в пепелището. Нямащо нищо останало от нея. Къде е отишла никой не знаел. След време хората думали, че турци я били отвлякли. Там в Стамбула, в харема на султан Абдул Хамид най-хубавата ханъма била тя Гюла, Гюлхан, нашата Грозда.

Изтекли няколко години от тогава. Било късна нощ. Връщал се дядо Марко Пункин, закъснял от колибата си по коларския път от към черкезкото село, долу в Пунга. Точно на завоя, при Турския кладенец, там където сега са водопойните корита за добитъка, изведнъж секнал тропотът на колата. Воловете спрели запъхтени на място. Не искали да се помръднат по-нататък. Понадигнал се дядо Марко та взел с остена си воловете да подканя. Погледнал той към римската кула и що да види. Мома, мома седяла там, съвсем сама, със сребърна хурка и с златно вретено, къделя вълна прела тя. Познал я. Милканината щерка била. Изплашил се той. В потайно време било. Понадигнал се пак в колата, та ревнол: "Айде Белчо, Мурджо, дий, дий..." Така както си седяла момата

Видението при Римската кула или Легенда за Грозда

Написано от ivailo

Четвъртък, 24 Януари 2013 20:51

изчезнала в дън земята. Чак тогава воловете тръгнаха, потеглила колата. Разбрал тогава дядо Марко грешката си. "Не трябваше да се обаждам, разправял той, уплаших момата!" Но и него хем го било дострашало, хем искал да я погледа, да ѝ се подиви. Стар бил дядо Марко, но меракът му още не бил угаснал. На другия ден мълвата по къщата се разнесла. От тогава, всяка година, всеки път в лунните нощи, от Русалска неделя, та чак до св. Илия към полунощ, когато на небето припламвали едри трепетни звезди, тогава земята под древната кула се разтваряла и Грозда излизала от там. Излизала тя отдолу седнала на бял камък от мрамор, с тънка хурка сребърна и с нежни си пръсти бързо, бързо въртяла златното си вретено и прела тънко, даже по-тънко и от паяжина.

Тогава кучетата спирани да лаят и кротко свеждали глави. Щурците не щуркали вече, а бързия повей на горнякът и той спирал посред пътя си. Пеел нежните си песни, скрит в клоните на люляците, израсли в дворовете на бейската къща, на кулския бей-Мехмед Али ефенди. Пеел славеят своите песни, за себе си пеел, за нея. А те били толкова нежни и тъжни, че разплаквал всеки, който го слушал. Слушала го и Грозда. Пак е радостна и щастлива тя, но каменно сърце размеква ли се, та да заплаче, сълза да пророни. Слушала го Грозда, не виждала тя славея в клоната, но поглеждала към него по посока на песента му. Усмивала му се, а сетне се смеела. Смеела се дълго, но смехът ѝ не се чувал. От другия свят била тя, от света на мълчанието, за това и не се чувал безгрижния ѝ смях. Знаела Грозда, че този влюбан славея, който ѝ пеел в нощта е онзи омагьосан в приказките момък, който пръв, при залез слънце идвал тук, за да я чака, за да я види и с най-нежните си трепети на сърцето да ѝ каже, че я люби. А момците, дошли да я видят, затаили се до плетища, гледали я захласнати и забравили се от Гроздината хубост. А когато първи петли пропявали, тогава сепвала се Грозда, прибирала тя златно си вретено и тънка хурка сребърна и изчезвала, като че ли в дън земя отивала. Слизала Грозда в кладенеца, изкопан от Атила. Изкопан долу в основите на запазената днес кула. Казват огнен змей бил я харесал тогава. И с огнен дъх той къщата ѝ запалил. Грабнал я и а отвел невяста да му бъде, там долу, под руините на кастела. Чак на съминяло, когато градчето се огласяло от хорската глъч на стопаните работливи, отиващи на къра, от тропота на колата и от медения звън на чановите и блеенето на стадата, извеждави на паша, чак тогава момците се прибирали омаяни и пленени от хубостта на тяхната Грозда, до която никой, никой от тях не бе се докосвал, но докоснала се тя всекиму до сърцето. Кога ца последен път Грозда са видели, кулчани не помнят. Само тая самотна кула знае. Само тя помни, дълбоко в себе си скътала спомена за онова далечно минало, за ония стари времена, когато в нейните скути се е появявала момата, най-хубавата, която се е раодала на земята, от както свят светува. Запазила тя за себе си най-хубавия спомен за най-хубавата мома кулчанка, за Грозда.

- изпратено от Цеца Спасова

{loadposition user28}